

Egyesületünket az utóbbi időben számos esetben kérdezték arról, hogy milyen a Malom-tó strandjának vízminősége. Erre a kérdésre röviden is lehet válaszolni, azonban a Tisztelt Olvasónak hasznos lehet, ha végre a sajtóban általában elkerült háttértényezőkről is szólnunk. Az 1970-es, 80-as években meleg nyári hétvégeken több ezer hűsölni vágyó ember kereste fel a veresegyházi tóstrand tiszta vizét. A pénztár előtt minden reggel hosszú, kígyózó sor állt, és ha valaki nem sietett, egy törülközőnyi helyet sem találhatott magának a forró homokban. A strandterasz zsúfolva volt vendégekkel, sokan itt költöttek el ebédjüket is. Jó magam is rendszeresen részese voltam a gyakran több órányi vízilabdázásoknak, mely nem csak kitűnő edzettséget adó sport volt, hanem új barátságokat is szőtt.

A tó gazdag élővilága számtalan maradandó élménnyel gazdagított. Egy reggeli órában, a derékig élő vízben állva a lábam előtt egy fadarabot találtam. Le is hajoltam, hogy félre hajítsam, de abban a pillanatban, mint a villám, eltűnt szemem elől. A „fadarab” egy méretes süllő vagy csuka lehetett. Gyermekkoromban – a horgászat mellett – kedvenc időtöltésem volt a kézzel történő rákfogás, melynek során olykor tekintélyes méretű tízlábúakkal is találkoztam. „Vadászterületemen”, a tó „zúgójánál” (a zsilipnél) a tiszta, oxigéndús vízben hemzsegtek a folyami rákok. Pirosra főtt páncéljukba zárt húsuk esetenként, mint ínycsemege került a konyhaasztalra.

Unokáink sem fogják látni – a vidrafű egyike a Malom-tó kipusztult védett növényeinek (Csapody Vera akvarellje, 1943)

A rendszerváltozás után fokozatosan összeomlott a strandélet. A megemelkedett belépő árak

nem magyarázhatják a visszaesést, hiszen a hasonló strandokhoz viszonyítva ezek ma sem számítanak magasnak, ráadásul ma két és félszer annyian élnek Veresegyházon, mint az 1970-es évek elején Váratlanul ért mindenkit, hogy 1987-ben a Pest Megyei KÖJÁL (majd 1992-ben és 2003-ban az ÁNTSZ) bezáratta a strandot, és javasolták a fürdés utáni zuhanyozást. (Az előbbi két esetben a kéalgák elszaporodása, míg az utóbbinál a bakteriális szennyezettség volt az indok.) A szokatlan módon zöldre színeződő víz a fürdőzők egy részénél szem- és bőrvizketést, fülgyulladást okozott. (Egyes kéalgák a kígyóméreg erősségével is vetekedő, allergiát kiváltó toxinokat termelnek!) A strandolók egyre többen keresték fel a tisztább vizű Pamut-tavat, ahol viszont ma is gyakori a konfliktus a horgászokkal, lévén illegális a fürdőzés.

A vízminőség romlása hatással volt a tó növény- és állatvilágára is. A zúgóból eltűntek a rákok, a süllő pedig ma már nem szaporodik a tóban. Két évtized alatt a különleges értéket képviselő nádas úszószigetekről (-lápokról) kilenc (!) védett növényfaj pusztult ki.

Vajon mi történhetett Veresegyház büszkeségével, a nagy múltú Malom-tóval?

A problémák gyökerének megértéséhez egészen a XX. század első feléig kell visszanyúlnunk. A tó környékének beépülésével (a strand 1928-ban nyitotta meg kapuit) a házi emésztőgödrök a talajvízen keresztül fokozatosan szennyezni kezdték annak vizét. Ezt az 1960-as évek végéig viszonylag lassan növekvő terhelést a tó természetes öntisztító-képessége még semlegesíteni tudta. A nagyobb problémát az jelentette, amikor az 1970-es évek elején a Szovjetunióból betelepítettek egy ázsiai eredetű halat, az amurt, mely a tó teljes hínárnövényzetét egy évtized alatt teljesen kipusztította.

A strand az 1930-as években

1978 és 1989 között a Malom-tó vízgyűjtőjét jelentős vízrendezések is érték: a nádasok és hínáros vadvizek kikotrásával létre hozták a Pamut-, az Ivacsi-, majd a Kocka- (Tőzeges-) tavat. Ezekkel a beavatkozásokkal megszűnt a Malom-tó természetes szűrőzónája, öntisztító-képessége drasztikusan csökkent, a víz algásodni kezdett (vö. a Kis-Balaton esetével). Paradox módon az 1996 végén beindított (és ma már a gyors lakónépesség-növekedés miatt) kapacitásán túlterhelt) veresegyházi szennyvíztisztító nemhogy csökkentette volna a tóvíz bakteriális és egyéb terhelését, hanem tovább növelte. A helyzet napjainkban még aggasztóbb, mint korábban: a nagy esőzések miatt idén májusban és júniusban is kiöntött a szennyvízcsatorna, és több ponton közvetlenül az élővizekbe jutott a tartalma.

A Malom-tóba bugyogó szennyvíz (2006. május)

Az említett problémák ellenére az üzemeltető önkormányzat szerint például 2005-ben jó volt a vízminőség a Malom-tó strandján, az ÁNTSZ szerint azonban nem volt megfelelő. A természetes fürdővizek minősítését egy kormányrendelet [273/2001 (XII. 21.) sz.] szabályozza, mely szerint a fürdésre való alkalmasság megítéléséhez számos vízminőségi paramétert kell megmérni. Ezek közül több olyan is van, melyet az üzemeltető önkormányzat nem vizsgálta (pl. az algásodás mértékét mutató a-klorofill-tartalmat, az átlátszóságot stb.). A jogszabály-ellenes minősítés megkérdőjelezi a minősítés megbízhatóságát.

„Vízvirágzás” (az algák tömeges elszaporodása) a Malom-tavon (2004)

Egyesületünk az elmúlt években számos lépést tett a Malom-tó állapotának javítására. Idén a Regionális Környezetvédelmi Központ közvetítésével nemzetközi támogatást (UNDP/GEF) kaptunk tőrehabilitációra. Eredeti célunk a Malom-tó vízminőségének javítása és természetes halszaporulatának növelése volt, mely az évtizedeken keresztül Veresegyházaton éltető idegenforgalom ismételt fellendülését is segítené. Idén tavasszal tárgyaltunk a tó kezelőjével, a Veresegyházi Horgász Egyesülettel a program elindítása érdekében. Hosszú, sikertelen lobbizás után az elnökség elutasításának indoka az volt, hogy a közel 250 fős tagságból kb. 14-en (!) elleneznék a rehabilitációt. (A döntés nem ért teljesen váratlanul, hiszen – a törvényi tiltás és kérésünk ellenére – néhány éve a horgász egyesület újra amurokat telepített a vízbe.) A polgármester úr megkeresésünk ellenére szintén nem járult hozzá a rehabilitációs munkálatok megkezdéséhez...

A csodálatos Malom-tóhoz fűződő gyermekkori emlékek napjainkban is „rávettek” arra, hogy „nosztalgiából” lemenjek vízilabdázni a strandra. Jól esett a mozgás, jó volt ismét baráti társaságban lenni – igaz egy kicsit égett a szemem a víztől. Két nap elteltével fülgyulladást kaptam...

Tatár Sándor